

УДК 792.73:784].079(477)(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/74-1-8>

Артем ВЕРЕЩАКА,
orcid.org/0009-0003-7205-6417
старший викладач кафедри естрадного і народного вокалу
Харківської державної академії культури
(Харків, Україна) Temavereshchaka@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ФЕСТИВАЛІВ ЕСТРАДНОЇ ПІСНІ В УКРАЇНСЬКОМУ МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

В статті визначено важливість розвитку фестивалів естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві. Надано визначення поняттю «музичний фестиваль» різними науковцями, що дало змогу сформулювати власне визначення музичного фестивалю естрадної пісні в сучасному українському музичному мистецтві. Також у статті графічно подано функції фестивалів естрадної пісні в українському музичному мистецтві, що підкреслює їх важливу роль у житті суспільства.

У статті окреслено проблемні питання щодо розвитку сучасних музичних фестивалів естрадної пісні, розглянуто особливості їх організації та основні завдання, які вони мають виконувати. Охарактеризовано обов'язковість того, щоб музичні фестивалі естрадної пісні носили характер свята, створювали атмосферу приємного очікування, наповнювали емоціями, а не просто проходили як змагання чи конкурс. Написання статті дозволило прийти до висновку, що музичні фестивалі відіграють важливе значення в суспільстві, виконуючи багато функцій, в тому числі: соціальну, наукову, культурну, розважальну, комунікативну, емоційно-психологічну тощо. Розроблено заходи, що прискорять розвиток сучасних музичних фестивалів естрадної пісні.

Написання статті дало змогу визначити, що сучасні фестивалі естрадної пісні в Україні мають бути спрямовані на збереження та відродження культурної спадщини та національних традицій. Держава має підтримувати бажання окремих представників суспільства об'єднуватися у волонтерські рухи, надавати допомогу в організації фестивалів естрадної музики.

У статті проведено обґрунтоване дослідження особливостей музичних фестивалів естрадної пісні в Україні, а також розроблені практичні рекомендації їх вдосконалення, що має позитивно вплинути на розвиток сучасних музичних фестивалів, підвищити популярність та рівень музичних фестивалів, а також вивести їх на міжнародний рівень.

Ключові слова: музичний фестиваль, функції, розвиток, свято, вдосконалення, фінансування.

Artem VERESHCHAKA,
orcid.org/0009-0003-7205-6417
Senior Lecturer at the Department of Popular and Folk Vocals
Kharkiv State Academy of Culture
(Kharkiv, Ukraine) Temavereshchaka@ukr.net

PECULIARITIES OF POP SONG FESTIVALS IN UKRAINIAN MUSIC

Among the festivals in Ukraine, music festivals of pop songs are especially popular, which confirms the high relevance of the study of this issue in Ukrainian modern musical art.

The purpose of the article: to identify the specifics of pop song festivals in Ukrainian modern music art in order to develop possible practical recommendations for their effective functioning in today's conditions.

The article defines the importance of the development of pop song festivals in Ukrainian modern music. The definition of the concept of «music festival» was given by various scientists, which made it possible to formulate the own definition of a music festival of a pop song in Ukrainian modern musical art. Also, the article graphically presents the functions of pop song festivals in Ukrainian modern music art, which emphasizes their importance and significant role in the life of society.

The article outlines problematic issues related to the development of modern music festivals of pop songs, considers the peculiarities of their organization, and the main tasks they have to perform. The necessity of the fact that music festivals of pop songs should have the character of a holiday, create an atmosphere of pleasant anticipation, be filled with emotions, and not just a competition or a contest is characterized.

Writing the article made it possible to determine that modern pop song festivals in Ukraine should be aimed at the national product, preservation and revival of cultural heritage and national traditions. The state should support the desire of individual members of society to unite in volunteer movements, to provide assistance in the organization of pop music festivals.

The authors of the article came to the conclusion that music festivals play an important role in society, performing many functions, including: social, scientific, cultural, entertainment, communicative, emotional and psychological, etc. Measures have been developed that will accelerate the development of modern pop music festivals.

The novelty of the work consists in a more substantiated study of the peculiarities of pop song music festivals in Ukraine.

The practical significance of the article lies in the possibility of implementing the developed practical recommendations, which should have a positive impact on the development of modern music festivals, increase their popularity and the level of music festivals, and bring them to the international level.

Key words: music festival, functions, development, holiday, improvement, funding.

Постановка проблеми. Виклики останніх років, а саме COVID-19 і відповідні карантинні обмеження, а також повномасштабне вторгнення в Україну, дуже негативно вплинули на фестивальний рух, тому постає важливе завдання у вирішенні проблемних питань щодо розвитку фестивалів естрадної пісні в умовах сьогодення. Відповідно високої актуальності набуває питання дослідження особливостей фестивалів естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві та пошук напрямів їх вдосконалення.

Аналіз досліджень. Особливості фестивалів естрадної пісні в українському музичному мистецтві досліджували різні науковці, серед яких слід виділити: Бережник С.І., Бермес І., Кучина Н.І., Плецан Х.В., Сембрак А. тощо.

Мета статті: виявити специфіку фестивалів естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві, щоб розробити можливі практичні рекомендації для їхнього ефективного функціонування в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап існування України характеризується обмеженістю розвитку національної культури у різних сферах суспільного життя. Високий рівень напруги через військові дії на території країни, змушує людей шукати шляхи зниження тривоги, що можливе за рахунок участі у різних рекреаційних заходах. Саме отримання насолоди від мистецтва, в тому числі і музичного у змозі підняти настрій та укріпити моральний дух. Одним із популярних дозвіллевих та розважальних заходів, який може об'єднати велику кількість людей, поширити різні види виконавського мистецтва є музичний фестиваль.

Ще з стародавніх часів в культурі багатьох народів світу були відомі масові свята, які стали витоками сучасних фестивалів. З плином часу змінювались економічні, культурні, музичні, мистецькі вподобання та умови існування людства, що впливало на реформування суті фестивалів, методів, форм, тем, видів, жанрів їх проведення, менеджменту їх організації тощо. Отже, фестивалі завжди посідали важливе місце в культурному житті певного народу. В Україні серед фестивалів особливою популярністю користуються музичні фестивалі естрадної пісні, що підтверджує високу

актуальність дослідження даного питання в українському сучасному музичному мистецтві.

Історія розвитку фестивалів естрадної пісні свідчить про те, що шлях становлення естрадної музики в незалежній державі був нелегкий. Для нього характерні злети та падіння. Втім нині естрадна музика в Україні переживає етап підйому на хвилі усвідомлення могутності національної ідентичності, а також сепарації від російського музичного мистецтва.

Сучасна українська естрадна пісня гармонічно поєднує в собі національні традиції ліричної пісні з сильними сторонами світової популярної музики, зокрема джазу, року, фолку, хіп-хопу, R&B тощо. Сьогодні в естрадній музиці оновлюється фольклорна лексика, набувають популярності народні інструменти, завдяки чому естрадна музика, інтернаціональна за своєю суттю, набуває яскравого українського колориту. Завдяки вдало поставленим номерам і яскравим художнім образам концерти українських артистів перетворюються на яскраві шоу, які не поступаються виступам виконавців світового рівня.

Отже, на сучасному етапі українська естрада відповідає вимогам сьогодення, набуваючи національної індивідуальності та ідентичності, стає символом високого духовного рівня і незламності України у всьому світі. Завдяки цьому її потужний потенціал стає рушійною силою культурного розвитку сучасного музичного мистецтва в Україні.

Важливим заходом, який дозволяє культурно розвивати велику кількість людей за певними музичними уподобаннями є музичний фестиваль.

Слово «фестиваль» іншомовного походження, в перекладі з французького «festival» воно відповідає українському слову «свято», водночас, в перекладі з латинського «festivus» воно означає «масове видовище».

Н. Кучина розглядає сучасний фестиваль як поліфункціональне явище, реалізоване в культурно-оздоровчих, освітніх, культуuroохоронних та комунікаційних технологіях соціально-культурної діяльності. На думку вченої, фестивалі естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві є унікальними заходами, які надають можливість суспільству реалізувати соціальні, творчі, комунікативні потреби, які спрямовані на розвиток особистості (Кучина, 2019: 59).

Х.В. Плещан підкреслює, що фестиваль є інструментом стимулювання розвитку інтенсивності та якості культурно-мистецького життя для будь-якої країни, що визначає напрямок розвитку національного мистецтва, продукує нові ідеї, відкриває нові можливості творчої діяльності. Вчена акцентує увагу на тому, що ідея та організація фестивалю визначають його привабливість і є визначальними рисами, так музичні фестивалі мають бути унікальними, цікавими, новітніми, видовищними, насиченими, організованими на високому рівні, періодичними тощо (Плещан, 2022: 196).

Національно зорієнтовані музичні фестивалі з'явилися в Україні під час переходу від радянської тоталітарної влади до вільної та демократичної країни, що стимулювало новий етап розвитку сучасної української культури. Це виражається у відродженні національних мистецьких традицій і створенні на їх основі сучасного національного музичного мистецтва, яке в останні роки набуло популярності в світі і стало основою національної ідеї сучасності молодій державі.

Музичний фестиваль естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві – це масове видовище, свято, яке має культурно розважальний, інформативний характер та передбачає популяризацію сучасної естрадної музики, (є засобом українізації суспільства), його інтеграції та диференціації, а також інструментом глибокої релаксації слухачів. Також сучасні фестивалі естрадної пісні покликані привертати увагу до певного виду музики, надати можливість комунікації однодумців, стати платформою для прем'єри нових пісень, здібностей та вшанування історичних надбань.

Музичні фестивалі мають велику кількість функцій, які мають виконувати в суспільстві, втім в умовах сьогодення, частина з них не забезпечується за рахунок фестивалів естрадної пісні. Сформуємо комплекс функцій, які мають виконувати фестивалі естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві на рис. 1.

Представлені на рис. 1 дані свідчать, що фестивалі естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві є дуже важливими і відіграють значну роль у житті суспільства.

Музичні фестивалі дозволяють об'єднати близьких за духом людей, задовільнити їх комунікативні потреби, з іншого боку, це унікальна можливість проявити себе талановитим особистостям.

Особливої уваги слід звернути на те, що музичні фестивалі естрадної пісні мають носити характер свята, створення атмосфери приємного очікування, наповнення емоціями, а не просто змагання чи конкурс. До цього ж висновку дійшла й Н.І. Кучина, яка в своїх наукових працях зазначає, що саме переважання святкового настрою відрізняє фестивалі від конкурсів та змагань (Кучина, 2019: 62).

І. Бермес зазначає, що сьогодні музичні фестивалі є не лише формою організації музичного життя, яскравих культурних подій, а й потужним інструментом поширення різноманітних видів виконавського мистецтва, які сприяють піднесенню національної музичної культури (Бермес, 2015: 150). Важко не погодитися з думкою вченої, адже саме музичні фестивалі поєднують таку велику кількість людей за ознакою спільних музичних уподобань.

Крім того, як вважає І. Бермес, саме рівень організації та проведення фестивалів естрадної

Рис. 1. Функції фестивалів естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві (Кучина, 2019: 62–63)

пісні в українському сучасному музичному мистецтві визначає їх популярність як серед учасників даного заходу, так і серед потенційних слухачів даного виду музики. Підтверджуємо дане твердження, адже саме креативність, формат, інновації, рівень спланованості, високий рівень організації фестивалю визначає його зручність для відвідувачів, можливість насолоджуватися музикою. Саме тому вчена прийшла до висновку, що підтримка та розвиток музично-фестивального руху в Україні мають стати ключовими напрямками діяльності оргкомітетів, Міністерства культури та загалом небайдужих людей, які підтримують ці культурно-мистецькі заходи (Бермес, 2015: 150).

С.І. Бережник визначає, що головне завдання музичних фестивалів полягає в активізації та актуалізації соціокультурних процесів у суспільстві. Діяльність фестивалю має стимулювати дослідження проблем розвитку музичної творчості на науково-теоретичному рівні, адже у діяльності фестивалю, як у дзеркалі, відбиваються ступінь і структура розвитку видів та жанрів музичної творчості, виявляються існуючі процеси і тенденції, які стають основою науково-методичного забезпечення музичної творчості, що може слугувати базисом прийняття серйозних управлінських рішень щодо її підтримки та розвитку (Бережник, 2019: 220).

В той же час, слід звернути увагу й на наступну думку С.І. Бережника, адже вона є дуже влучною. Він аналізує причини недостатньої креативності, браку інноваційності у сучасному фестивальному русі України. На його думку, сьогодні загальний образ українських музичних фестивалів естрадної пісні постає як трансформована копія вже відомих європейських фестивалів. Крім того, для привертання уваги більшої кількості осіб, формат українських фестивалів штучно адаптують до європейського фестивального простору, не даючи їм можливості бути унікальними, направленими на вимоги українських слухачів (Бережник, 2019: 220).

Одним із визначних музичних заходів, який значно популяризував естрадну музику в українському музичному мистецтві, був музичний фестиваль естрадної музики «Червона рута», який відбувся у 1989 році в місті Чернівці. Цей фестиваль започаткував нове розуміння української естрадної музики як популярного напрямку культурного розвитку країни.

За роки незалежності України було організовано різноманітні за напрямками та стилевими уподобаннями музичні фестивалі, серед яких виділимо: Фестиваль авторської української пісні «Оберіг» (Луцьк, 1993 рік), «Leopolis Jazz Fest» (джазовий фестиваль, який був започаткований у

2011 році), «Тарас Бульба» (рок-фестиваль, який був започаткований у 1991 році), «Таврійські ігри» (фестиваль поп-музики, який був започаткований у 1992 році). Означені музичні фестивалі є доволі популярними не лише на території України, а й за її межами. Так джазовий фестиваль «Leopolis Jazz Fest» є одним із найпопулярніших в Європі.

Організація сучасних фестивалів естрадної пісні в Україні немає достатньої уваги з боку держави, фінансування та державна підтримка знаходяться на дуже низькому рівні. Державні органи, що мають займатися просвітницькою діяльністю і популяризувати національне музичне мистецтво, як правило, не мають достатньої освіти, знань, досвіду та ідейного спрямування на відродження національної ідентичності, що в кінцевому шляхи призводить до того, що організовані заходи є не цікавими українцям.

В той час, як музичні фестивалі, які були організовані особами за ідейними спрямуваннями і покликом душі, користувались великим попитом, захватом молоді, спрямуванням її на національне відродження, бажанням співати українською, відбувалось підвищення духовно-моральних цінностей, а також зміни музичних смаків українців. Завдяки ентузіазму організаторів, що свідчить про їхній щирий патріотизм, згадані фестивалі проводилися багато років і обов'язково будуть відновлені після перемоги чи можливості забезпечити безпеку учасникам.

Наразі мають бути розглянуті всі можливості проведення фестивалів онлайн, мають бути розроблені платформи проведення таких масових свят через інтернет. Необхідним є залучення закладів, які мають бомбосховища на велику кількість людей, що дозволить об'єднати через онлайн-платформи людей з всіх міст України і при цьому не наражати на небезпеку ані учасників фестивалю, ані артистів, що виступають на ньому.

Сучасні фестивалі естрадної пісні в Україні мають бути направлені на національний продукт, збереження та відродження культурної спадщини та національних традицій. Держава має підтримувати бажання окремих членів суспільства об'єднуватися в волонтерські рухи, надавати допомогу в організації музичних фестивалів естрадної пісні.

Розвиток сучасних фестивалів естрадної пісні потребує:

- розформування неефективних державних органів, які відповідальні за цей напрямку культурного розвитку населення;
- впровадження грантів на проведення певних музичних заходів, фондів підтримки фестивального руху;

– підвищити рівень участі в виборі організаторів музичних фестивалів через голосування, так організація музичних фестивалів має відбуватися найкращими та ідейними менеджерами, які зможуть реалізувати свої креативні задуми і популяризувати національну ідею;

– розширити рівень фінансування музичних фестивалів.

Рекомендовані заходи розвитку сучасних музичних фестивалів дозволять залучити більше фінансування та участь громадян, які будуть відчувати себе частиною національного музичного мистецтва, задовольняючи свої культурні та комунікативні потреби на музичних фестивалях естрадної пісні. Крім того, за рахунок таких захо-

дів виникне можливість підвищення рівня музичних фестивалів та їх вихід на міжнародний рівень.

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що фестивалі естрадної пісні в українському сучасному музичному мистецтві відіграють важливе значення в суспільстві, виконуючи багато функцій, в тому числі: соціальну, наукову, культурну, розважальну, комунікативну, емоційно-психологічну тощо. Організація фестивального руху в Україні потребує модернізації та реформування, необхідним є реорганізувати діяльність державних органів, які відповідальні за цей вид діяльності; створити фонди підтримки фестивального руху на чолі з ідейними патріотами; підвищити рівень фінансування музичних фестивалів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бережник С.І. Сучасний український рок-фестиваль. Мистецтвознавчі записи. 2019. № 35. С. 292–297.
2. Бермес І. Організаційні засади музичного фестивального руху в Україні. Культурологічна думка. 2015. № 8. С. 150–155.
3. Кучина Н. І. Фестиваль як феномен культури. Культура України. 2019. № 65. С. 57–68.
4. Плецан Х.В. Фестивалі як драйвери розвитку креативних індустрій: історико-культурологічний підхід. Питання культурології. 2022. № 39. С. 194–209.
5. Сембрак А. Музичний фестивальний рух в сучасній Україні. Історичний досвід і сучасність. Матеріали XXVII наукової конференції здобувачів вищої освіти. 2021. № 40. С. 38–41.

REFERENCES

1. Berezhnyk S.I. (2019) Suchasnyi ukrainskyi rok-festyval. [Modern Ukrainian rock festival] Mystetstvoznavchi zapysy. - Art history records, 35. 292–297. [in Ukrainian]
2. Bermes I. (2015) Orhanizatsiini zasady muzychnoho festyvalnoho rukhu v Ukraini. [Organizational principles of the music festival movement in Ukraine] Kulturolohichna dumka. - Cultural thought, 8. 150–155. [in Ukrainian]
3. Kuchyna N. I. (2019) Festyval yak fenomen kultury. [The festival as a cultural phenomenon] Kultura Ukrainy. - Culture of Ukraine, 65. 57-68. [in Ukrainian]
4. Pletsan Kh.V. (2022) Festyvali yak draivery rozvytku kreatyvnykh industrii: istoryko-kulturolohichni pidkhid. [Festivals as drivers of the development of creative industries: a historical and cultural approach] Pytannia kulturolohii. - Issues of cultural studies, 39. 194–209. [in Ukrainian]
5. Sembrak A. (2021) Muzychnyi festyvalnyi rukh v suchasni Ukraini. Istorychnyi dosvid i suchasnist. [Music festival movement in modern Ukraine. Historical experience and modernity] Materialy XKhVII naukovoi konferentsii zdobuvachiv vyshchoi osvity. - Materials of the 27th Scientific Conference of Higher Education Graduates, 40. 38–41. [in Ukrainian]